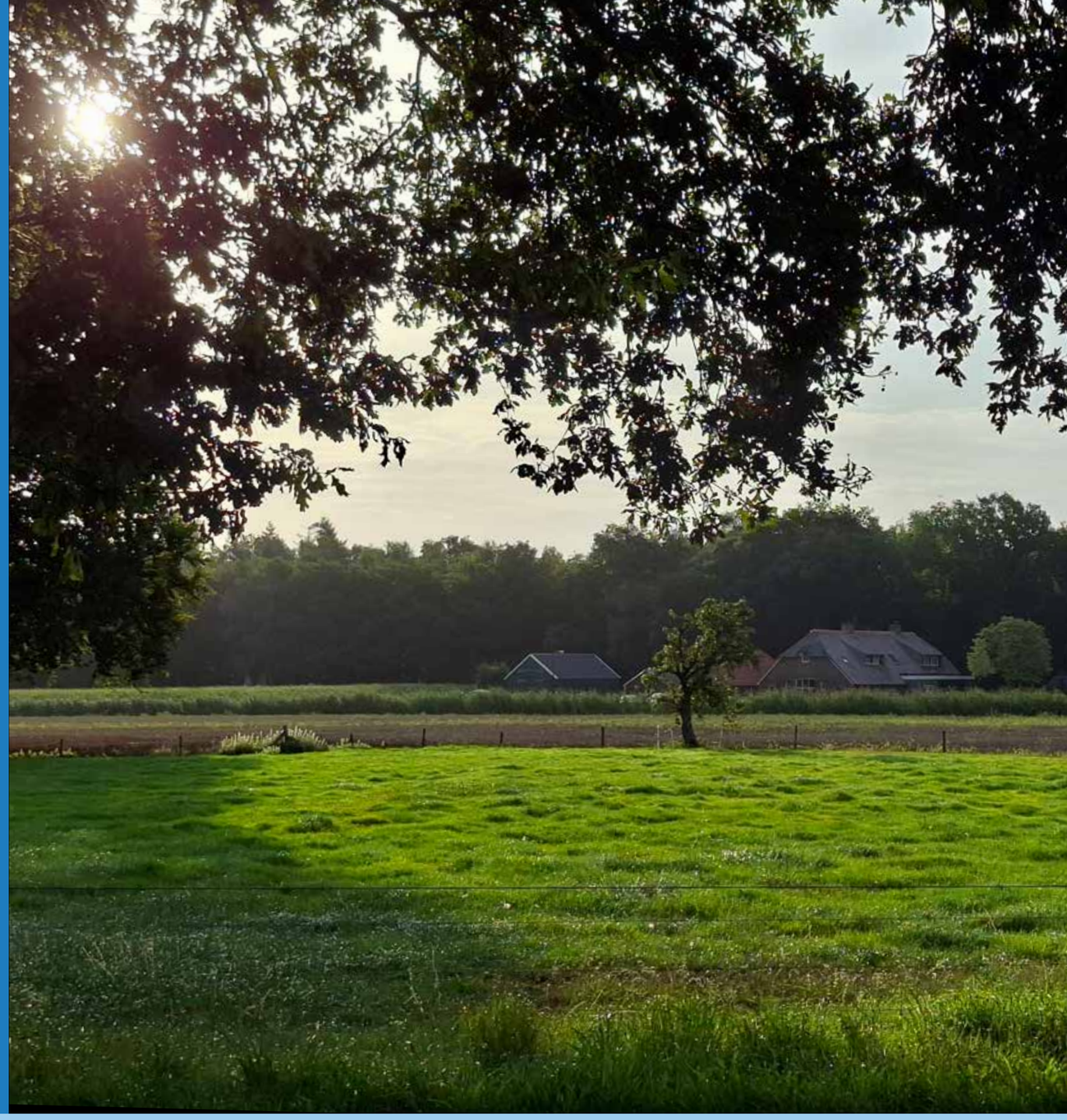
Richting voor het buitengebied

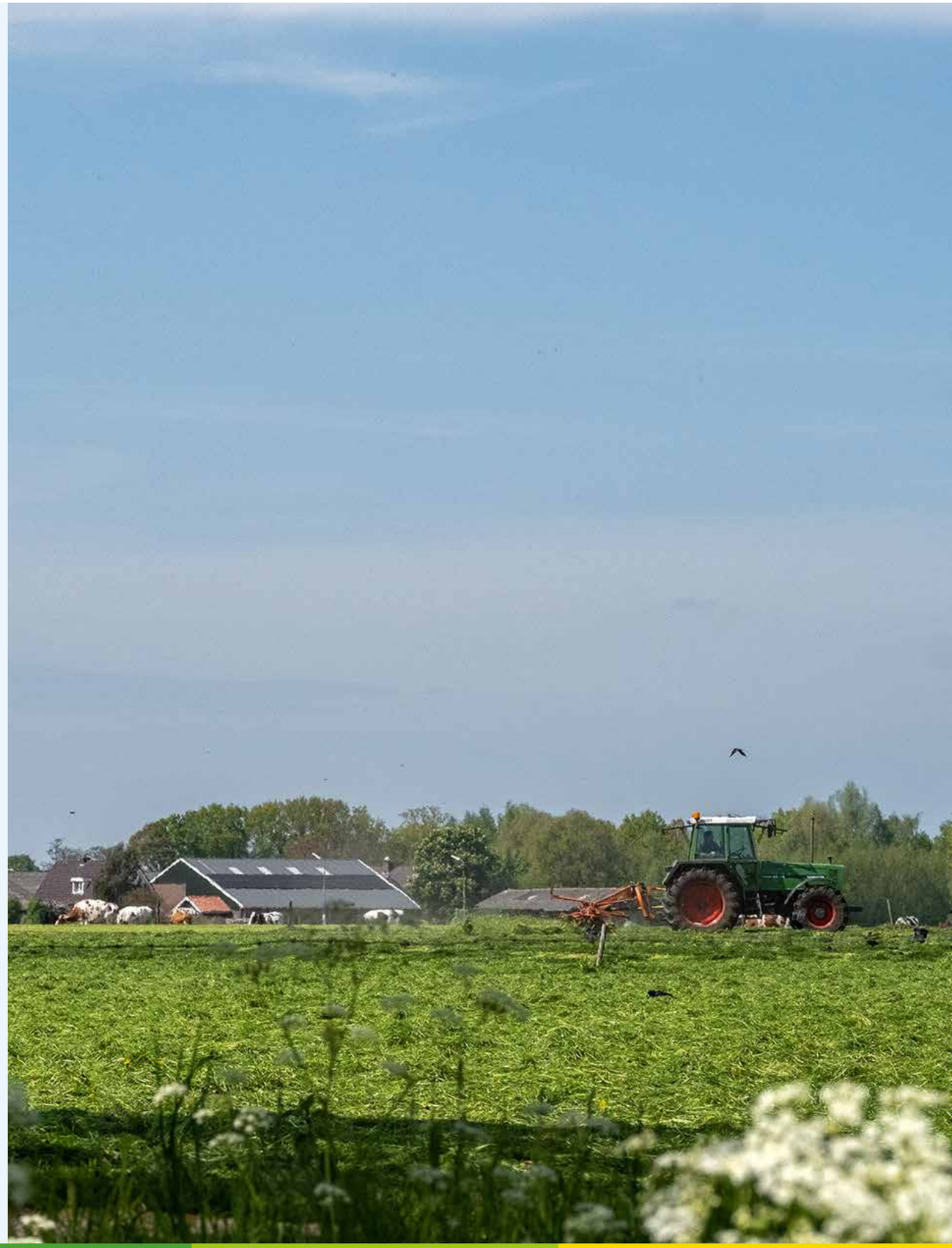
Februari 2026

Gemeente Raalte

Inhoud

De richting voor het buitengebied	3
Landbouw	7
Wonen	10
Natuur en Landschap	13
Recreatie	16
Verkeer	19
Bedrijvigheid	22
Water	25
Energie	28
Samenleven in Salland	31
De landschappen	34
De landschappen op de kaart	36
Richting landschappen op de kaart	42

De richting voor het buitengebied

We horen als gemeente één ding heel vaak in het buitengebied: “We willen vooruit en zijn op zoek naar meer duidelijkheid”. Daarom heeft de gemeenteraad de opdracht gegeven om meer richting te geven aan de toekomst van het buitengebied. Dat hebben we niet alleen gedaan. We hebben iedereen die woont, werkt, onderneemt of recreëert gevraagd om te vertellen hoe zij naar de toekomst kijken. Dat is de basis van de richting die je in dit document leest.

Dit document ‘Richting voor het buitengebied’ zien we als een tussenstap. Het sluit niet uit wat er nu is, maar geeft perspectief voor wat er mogelijk is in de toekomst. Het is een tussenstap tussen de omgevingsvisie ‘Horizon 2040’ en een omgevingsprogramma voor het buitengebied. Het is nog geen beleid waar we initiatieven aan kunnen toetsen.

Waarom is er richting nodig?

Het buitengebied is 90% van het grondoppervlak en 19% van onze inwoners woont er.

We zien dat dit buitengebied een prachtige plek is waar landbouw een belangrijk onderdeel van is. Er zijn agrarische ondernemers die verder willen en nieuwe wegen willen bewandelen. Er zijn ondernemers die stoppen of kiezen voor andere activiteiten. We zien dat mensen graag in het buitengebied wonen en recreëren. Ook staan we voor andere uitdagingen. Bijvoorbeeld om water vast te houden in de bodem, natuur te ontwikkelen of energie op te wekken. Al die verschillende belangen en plannen schuren wel eens met elkaar.
Dat merken we bij veel initiatieven in het buitengebied. We lopen vast. Niet omdat er geen kaders zijn maar juist omdat die kaders voor de hele gemeente hetzelfde gelden. Waar je ook zit. En omdat het nu zo is: wie het eerst komt, wie het eerst maalt. Om meer duidelijkheid te kunnen geven is het nodig om de vraag te beantwoorden: wat kan waar? Niet om uit te sluiten wat er nu is, maar om te laten zien waar nieuwe ontwikkelingen mogelijk zijn.

Dat doen we door te werken met dat wat er is: de verschillende landschappen in onze gemeente. Landschappen zijn ontstaan vanuit de natuurlijke bodemopbouw, waterhuishouding en het vooral agrarische gebruik door de eeuwen heen. Boerderijen en recreatieve bedrijven zien we vaak niet voor niets op de plekken waar ze nu zijn. Het landschap van nu geeft richting voor de toekomst.

Voor wie is deze richting?

De richting voor het buitengebied maken we voor iedereen die woont, werkt of leeft in het buitengebied. Voor ondernemers in het buitengebied om toekomstplannen te kunnen maken. Voor de gemeente zodat we meer duidelijkheid kunnen geven wat er mogelijk is en daarop kunnen adviseren. Voor partners en medeoverheden zodat we weten wat er nodig is en daar slim samen aan kunnen werken.

Richting maken we samen

Richting voor het buitengebied maken we met iedereen die onderneemt, werkt of woont in het buitengebied. Daarom hebben we hen allemaal uitgenodigd om in gesprek te gaan. Om elkaars perspectief te begrijpen en te horen: hoe kijk jij naar de toekomst van het buitengebied? Wat vind jij passend in welk landschap? Wat wil je de gemeente meegeven? Daarnaast dachten jongeren van Landstede en Carmel College mee en hebben we bezoekers van het buitengebied met een enquête gevraagd hoe zij naar het buitengebied kijken.
Er is heel veel gezegd. Niet alleen over de vraag 'wat kan waar?', maar ook over wat is er verder nodig in het buitengebied? Dat wat het meest gezegd is hebben we gebundeld. We hebben een brede uitnodiging gedaan om dit te bekijken en een reactie te geven. Ook hier hebben veel mensen gebruik van gemaakt.

Wat hebben we gehoord?

De noodzaak om richting te geven hebben we ook van inwoners en ondernemers gehoord. Zij zeggen:

We willen vooruit en zijn op zoek naar zekerheid en duidelijkheid.
Geef ons de ruimte om het samen te doen en gemeente: help daarbij.
Zie mogelijkheden en wees flexibel.
Waardeer wat goed is. Naar elkaar luisteren zorgt voor begrip.

Ook hoorden we in iedere bijeenkomst twijfel. Mensen zeiden hierover:

Er is twijfel
"Prijzenswaardig dat jullie ons uitnodigen aan tafel, maar ik twijfel of het wat oplevert"
Doet de gemeente wat met mijn inbreng? Kan de gemeente wel wat doen?
Waarom een gebiedsindeling? Gaat dit mij helpen of niet? Belemmert het niet te veel?
"We worden al lang niet gehoord"

Wat zie je in dit document?

Je ziet op ieder onderwerp en op ieder gebied een vaste opbouw. We starten altijd met dat wat er gezegd is door inwoners en ondernemers.

Daarna vertellen we je hoe we als gemeente kijken naar dit onderwerp of gebied. Dit doen we ook met een vaste opbouw. We starten met dat wat we in de omgevingsvisie al hebben vastgelegd. Dat is onze basis. Vanuit daar nemen we je mee in de ontwikkelingen en opgaves die we zien. We vertellen wat we nu al doen en we sluiten af met 'werk voor de toekomst'. Hier lees je wat de richting voor de komende jaren is en welke acties we het komende jaar oppakken.

Omdat de omgevingsvisie onze basis is, laten we je ook zien wat er in de omgevingsvisie over het buitengebied wordt gezegd. Dat lees je in het tekstkader hieronder.

Wat zeggen we in de omgevingsvisie over het buitengebied?

Onze ambitie: Raalte als groen en innovatief productielandschap
Het groene en agrarische karakter van ons buitengebied is de kern van onze identiteit. Dit krachtige en afwisselende landschap vormt de onderlegger van een nieuwe toekomst voor ons landelijk gebied en zullen we daarom verder ontwikkelen en waar nodig beschermen.
In de toekomst is ons buitengebied een divers en modern productie - en werklandschap met toekomstbestendige landbouw, dat vitaal is, reuring kent, maar waar ook gewoond wordt en waar aandacht is voor de natuur- en landschapswaarden. Innovatie, technologie, klimaatdiensten en duurzame energieopwekking maken nadrukkelijk onderdeel uit van het nieuwe verdienmodel van ons buitengebied, evenals brede nevenactiviteiten door agrariërs, zoals zorg, educatie of toerisme. We onderkennen dat de energietransitie voor een groot deel in ons buitengebied zal landen en een belangrijke veranderkracht vormt voor de toekomst van ons landelijk gebied. Nieuwe vormen van duurzame energieopwekking maken onderdeel uit van onze nieuwe Horizon en bieden agrarische ondernemers kansen op een nieuw verdienmodel. In ons hyperdiverse buitengebied werken we samen aan toekomstbestendigheid, zoals op het gebied van biodiversiteit, robuuste watersystemen, klimaatbestendigheid en bodemkwaliteit. Nieuwe ontwikkelingen voegen waarde toe: niet alleen voor de huidige generatie, maar ook voor de daarop volgende.

Doorkijk naar de toekomst

Werken aan de toekomst van het buitengebied is best een complexe opgave. Er is niet één oplossing of één partij die de sleutel in handen heeft. Het vraagt om stappen blijven zetten. Soms klein, soms groter. Soms hebben we de koers wat bij te stellen. Sommige stappen kunnen we als gemeente alleen zetten, maar voor heel veel stappen zijn veel meer mensen en instanties nodig. Samen doen we wat nodig is voor het buitengebied.

Wat vraagt dit?

Werken aan de toekomst van het buitengebied vraagt ook een goede balans vinden tussen het collectieve belang, ieders individuele belang en de kansen om samen te werken aan oplossingen te benutten. Dit hoorden we ook terug van inwoners. In het figuur hieronder zie je wat zeggen wat er nodig is op deze verschillende belangen.

De komende jaren blijven we een goede afweging maken tussen deze belangen. Soms zijn belangen tegenstrijdig. Dan maken we een zorgvuldige afweging. We weten dat we in zo'n situatie het niet altijd voor iedereen goed kunnen doen, maar we weten ook dat keuzes nodig zijn. Welke afweging we ook maken, je mag van ons verwachten dat we uitleggen hoe de verschillende belangen gewogen zijn.

We blijven zorgvuldig de volgende stappen zetten, met oog voor ieders belang en staan altijd open voor gesprek om samen de goede balans te vinden. We geloven in de kracht van samenwerken. We moeten én kunnen het samen doen!

De volgende stappen

Op basis van alles dat je leest in dit document hebben we als gemeente onze eerste stappen bepaald. In 2026 gaan we aan de slag met: samenwerken, nieuw beleid voor wonen in het buitengebied en een omgevingsprogramma buitengebied.

1. Samenwerken aan de toekomst

We blijven samen richting geven aan het buitengebied. We willen niet alleen praten over de toekomst, maar ook samen aan oplossingen werken. In 2026 bepalen we hoe we dit doen en zetten we de volgende stappen. We nemen de ideeën die we hebben gehoord van inwoners en ondernemers mee.

In de uitwerking bepalen we hoe we in de landschappen samenwerken, keuzes maken en hoe we initiatiefnemers kunnen ondersteunen bij het gesprek met omwonenden. Ook bepalen we hoe we in contact blijven met iedereen die een belang of rol heeft in het buitengebied.

2. Nieuw beleid voor wonen in het buitengebied

Er is veel gezegd over wonen in het buitengebied. Bijna iedereen is het eens: nieuwe woningen mogen alleen als de landbouw niet wordt beperkt. En er moeten vooral woningen komen voor jongeren en ouderen. Het huidige beleid heeft niet dat gewenste effect en daar lopen we in de praktijk tegen aan.

We zien veel nieuwe plannen voor woningen in het buitengebied en verwachten dat dit ook de komende jaren doorzet. Een actueel vraagstuk om keuzes in te maken. Inwoners, de gemeenteraad en collega's willen duidelijkere regels voor wonen in het buitengebied die passen bij de richting. Zo blijft het buitengebied leefbaar en is er toekomst voor jonge agrarische ondernemers.
Daarom maken we nieuw beleid voor wonen in het buitengebied waarin we terughoudender en gebiedsgerichter omgaan met de mogelijkheden voor wonen in het buitengebied. Daarin krijgen o.a. Erven in beweging, nieuwe landgoederen, inwoning rood voor rood, en rood voor groen een plek.

3. Omgevingsprogramma buitengebied

Inwoners van het buitengebied willen duidelijkheid over de toekomst. Ze willen vooruit en vragen de gemeente om keuzes te maken. Daarom werken we de richting voor het buitengebied uit in een Programma buitengebied onder de Omgevingsvisie. Het programma geeft voor langere tijd duidelijkheid en een formeel kader voor beleid en initiatieven. Zo kunnen we beter meedenken op plannen en initiatieven beter beoordelen. Het programma is een stap naar het nieuwe omgevingsplan voor het buitengebied die we 2029/2030 maken.

De hoofdlijnen

Op basis van alles wat je leest in dit document vatten we de belangrijkste inhoudelijke hoofdlijnen als volgt samen:

1. Waar de landbouw sterk is en toekomstbestendig vooruit kan, geven we de landbouw prioriteit. Dat is in het ontginningenlandschap en het kommenlandschap;
2. Waar veel functies samen komen, kiezen we voor een mixlandschap. Dat is in het weteringenlandschap en het essenlandschap.
3. In het landschap van de heuvelrug heeft en houdt de natuur prioriteit, samen met de recreatie.
4. We benutten de sponsstrategie om ons watersysteem robuust te maken. Dat betekent dat we in ieder geval verkennen hoe we het infiltrerende water op de hoge gronden langer kunnen vasthouden en hoe we weteringen kunnen benutten om water vertraagd af te voeren.
5. We beschermen en versterken onze landgoederen en hun natuur-, cultuurhistorische- en recreatieve waarde. We zetten in op een samenwerking tussen de landgoederen en met de gemeente.
6. We bieden in het hele buitengebied ruimte aan kleinschalige vormen van recreatie.
7. Rond de grote kernen Heino en Raalte zorgen we dat de recreatieve druk gestuurd de ruimte krijgt, zodat we daar ook de natuurwaarden kunnen beschermen.
8. Elke kern verdient een goede overgang naar het landelijk gebied, met ruimte voor wonen en voor landschapsversterking in aantrekkelijke dorpsranden.

Landbouw

Dit zeggen inwoners en ondernemers over landbouw

Landbouw is van TOP niveau! Geef ruimte aan de agrarische sector. Geef nieuwe generaties perspectief. Diversiteit in bedrijven is nodig voor een sterk buitengebied. Ondernemerschap moet lonend zijn.

Duidelijkheid voor nu en toekomst

- Zodat de huidige en nieuwe generatie perspectief heeft
- Geef de ondernemer eigen verantwoordelijkheid en de ruimte om te kunnen ondernemen
- Beloon wat goed is en stimuleer innovatie

Agrarisch natuurbeheer

- Agrariër is landschapsbeheerder
- Landbouw werkt samen met de natuur en versterkt natuur
- Ook genoemd: landbouw belemmert en verstoort de natuur
- Minder bestrijdingsmiddelen
- Landbouwgrond omzetten naar natuur

Diversiteit in type bedrijven

- Is nodig voor een sterk buitengebied
- Wens voor kleinschalige landbouw
- "We willen wel kleinschalig, maar het moet wel lonen"
- Verschillende vormen van landbouw:
  - Extensiveren
  - Intensiveren
  - Biologisch
  - Natuurinclusieve landbouw
  - Voedselbos of agroforesty
  - Biobased vezelgewassen
  - Kruidenrijk grasland

Benut lokale kennis

- Gemeente benut de kennis die er is.
- De lokale ondernemers kennen de gronden en de omgeving

Grond is nodig om te ondernemen

- Stoppers: zoek de samenwerking met blijvers
- Behoud grond voor blijvende agrariërs
- Geef blijvers de kans om te innoveren en te voldoen aan regels
- Lokaal eigendom: geen grootschalige akkerbouw

Dit zegt de gemeente over landbouw

Dit staat in de omgevingsvisie

Wij kiezen met technologie, innovatie en experiment voor een toekomstbestendige landbouw die meerwaarde oplevert voor de leefomgeving en het landschap.

Deze ontwikkelingen zijn er

In de landbouwsector zien we een duidelijke transitie naar een meer duurzame vorm van landbouw. Innovatie speelt daarbij een belangrijke rol, met aandacht voor klimaat, dierwelzijn, stikstof, biodiversiteit en bodemkwaliteit. Dit is een brede maatschappelijke opgave, waarin wordt gezocht naar een nieuwe en verantwoorde balans tussen mens en natuur.

Raalte is een echte landbouwgemeente. Maar liefst 81% van de grond wordt gebruikt voor landbouw. Er zijn veel verschillende soorten agrarische bedrijven. Veel agrariërs willen hun bedrijf ook in de toekomst voortzetten. Tegelijk zien we dat steeds meer agrarische bedrijven stoppen, vooral in de veehouderij. Uit cijfers van het CBS blijkt dat bijna de helft van de agrariërs geen opvolger heeft.

Bedrijven die willen doorgroeien nemen vaak grond over van stoppende agrariërs. Soms kopen ook bedrijven van buiten de regio grond aan. Dit zorgt voor meer druk op de ruimte en hogere grondprijzen. Daardoor kunnen familiebedrijven verdwijnen, neemt de lokale betrokkenheid af en verandert het landschap. Agrariërs die doorgaan, en ook jonge agrarische ondernemers zoeken daarom naar manieren om hun bedrijf gezond te houden. Dat doen zij door te vernieuwen, te verduurzamen, extra diensten te leveren en te blijven werken aan de productie van goed en verantwoord voedsel.

Landbouw

Als agrarische bedrijven stoppen, verliezen veel boerderijen hun oorspronkelijke functie. Dat vraagt om slimme keuzes voor een nieuwe invulling van deze erven. Daarbij kijken we goed naar de omgeving, zoals andere landbouwbedrijven, en naar veranderingen in wet- en regelgeving. Denk aan regels over geur, waterkwaliteit en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Ook de stikstofproblematiek zorgt voor veel onzekerheid. Waarschijnlijk komen er extra maatregelen, maar welke dat zijn, is nu nog niet duidelijk.

Dit gebeurt er al

- De gemeente heeft maar beperkt invloed op landelijke en provinciale regels voor de landbouw.
- We kunnen vooral sturen via ruimtelijke regels. Onze ambities daarvoor staan in de Omgevingsvisie. De regels die nu direct gelden, zijn opgenomen in het Omgevingsplan (het voormalige bestemmingsplan voor het buitengebied).
- Ondanks deze beperkingen zoeken we actief het contact met agrariërs en andere ondernemers in het buitengebied. Dat doen we via een vast contactpersoon buitengebied en met ondersteuning van erfcoaches.
- Daarnaast informeren we agrariërs een paar keer per jaar via een agrarische nieuwsbrief.
- We denken mee met vernieuwende projecten uit het provinciale programma Toekomst voor ons Platteland. Waar mogelijk ondersteunen we vrijwillige kavelruil, zodat grond beter en slimmer kan worden gebruikt.
- In de provinciale (ontwerp) Omgevingsvisie is ons gebied aangewezen als landbouwgebied met algemene opgaven. Dat betekent dat landbouw hier een belangrijke plek blijft houden, met aandacht voor de opgaven van nu en de toekomst.

Werk voor de toekomst

In gebieden waar de landbouw sterk is en waar we kansen zien voor de toekomst, geven we landbouw voorrang. Zo houden we ruimte voor agrariërs om hun bedrijf verder te ontwikkelen. We maken duidelijk hoe we in deze gebieden omgaan met andere functies, zoals wonen, recreatie of natuur. Ook geven we richting aan waar multifunctionele landbouw en nieuwe vormen van landbouw mogelijk zijn, en onder welke voorwaarden dat kan.

We laten bij andere overheden zien hoe belangrijk ontwikkeling van onze veelzijdige, innovatieve en duurzame landbouw is. Daarnaast stimuleren we agrariërs om toekomstgericht te ondernemen. Dat doen we door kennis, ervaring en nieuwe ideeën met elkaar te verbinden. Waar mogelijk koppelen we dit aan andere opgaven in het buitengebied, zoals agrarisch natuurbeheer. Daarbij maken we gebruik van bestaande en lokale kennis en bouwen we die verder uit. Ook kijken we naar centrale rol die grond hier in heeft en werken we uit welke rol de gemeente daarin kan spelen.

Wonen

Dit zeggen inwoners en ondernemers over wonen

Nieuwe woningen in het buitengebied: alleen als het de landbouw niet beperkt. Woningen voor jongeren en ouderen om te kunnen blijven wonen.

Waar?

Rood-voor-rood alleen aan dorpsrand
- Dichtbij voorzieningen
- Minder belemmering landbouw

Wonen op erven
- Behoud van erven
- Voorkomen van verloedering
- Jongeren zorgen voor ouderen en andersom
- Bedrijfsvoortzetting mogelijk maken

Voor wie?

- Voor jongeren en ouderen om te kunnen blijven wonen
- Voor bedrijfsopvolging
- Geen nieuwe inwoners van buiten met verkeerde verwachting

Wat voor woningen

- Betaalbare woningen
- Zorg en mantelzorgwoningen
- Kleinschalig wonen
- Generatie woning
- Biobased bouwen
- Stijl passend bij omgeving
- Recreatiewoningen

Dit zegt de gemeente over wonen

Dit staat in de omgevingsvisie

Wonen in het buitengebied maakt het gebied levendig en afwisselend. Tegelijk blijft het buitengebied vooral een plek om te werken en voedsel te produceren. Wie hier woont, kan daarom soms te maken krijgen met geluid, geur of landbouwverkeer. Dat hoort bij het leven in een agrarisch gebied.

Als er nieuwe woningen bijkomen, vinden we het belangrijk dat deze passen bij het landschap en het gebruik van het gebied. Het agrarische karakter moet herkenbaar blijven. Daarom staan we positief tegenover kleine wooninitiatieven. Denk aan één extra woning, samen wonen op een erf of meerdere generaties die bij elkaar wonen, bijvoorbeeld in of bij leegstaande boerderijen. Deze nieuwe woonvormen zijn welkom als ze het landschap mooier maken en passen bij het buitengebied.

Deze ontwikkelingen zijn er

In onze gemeente is veel behoefte aan woningen. Daarom bouwen we de komende tien jaar ongeveer 3.000 nieuwe woningen in de gemeente Raalte. We zorgen voor een goede mix: 30% betaalbare woningen, 40% woningen in het middensegment en 30% duurdere woningen. Voor alle dorpen hebben we bekeken waar deze woningen in en in aansluiting op het dorp kunnen komen. Daarnaast kan een klein deel van de nieuwe woningen in het buitengebied worden gebouwd.

Meer woningen in de dorpen betekent dat meer mensen het buitengebied gaan gebruiken voor ontspanning. Vooral rond Raalte en Heino is er behoefte aan extra mogelijkheden om een rondje te wandelen of te fietsen, een zogenoemd ‘ommetje’.

Wonen

Het buitengebied is niet overal rustig en vrij van overlast. Dat komt doordat agrarische bedrijven verspreid liggen en milieuzones hebben. Daarom is het belangrijk om goed na te denken over wat prettig en gezond wonen en leven in het buitengebied betekent, nu en in de toekomst.

In het buitengebied staan al veel woningen. Door agrariërs die stoppen en gebruikmaken van de rood-voor-roodregeling, komen er waarschijnlijk nog meer bij. Dat heeft gevolgen voor de landbouw in de omgeving, voor het landschap en voor het beheer ervan. We merken dat de huidige regels hierbij niet altijd goed werken. In de praktijk lopen we tegen knelpunten aan en dat vraagt om een andere aanpak.

Dit is er nu al

We werken aan één gemeente breed woonprogramma. Daarmee zorgen we voor voldoende woningen voor jong en oud, en voor mensen met verschillende inkomens. We houden daarbij vast aan een evenwichtige verdeling: 30% sociale huur, 40% betaalbare koop en midden huur, en 30% woningen in de vrije sector.
In het buitengebied zijn verschillende mogelijkheden om extra woningen toe te voegen, tijdelijk of voor langere tijd. Dat kan op verschillende manieren:

- Rood voor Rood: we slopen oude of ontsierende gebouwen en bouwen daarvoor één nieuwe woning terug.
- Behoud van karakteristieke boerderijen: we staan toe dat een boerderij wordt gesplitst in meerdere woningen, zodat het gebouw behouden blijft.
- Inwoning: twee huishoudens wonen in één woning. In het bestemmingsplan blijft dit één woning.
- Omzetten van bestaande situaties: een bestaande inwoonsituatie of recreatiewoning kan worden omgezet naar een extra woning, in ruil voor het slopen van bebouwing.
- Tijdelijk wonen: een tijdelijke woning is mogelijk voor pre-mantelzorg. Pre-mantelzorg kan vanaf 70 jaar; mantelzorg is mogelijk met een indicatie.
- Tweede bedrijfswoning: dit is alleen toegestaan als het echt nodig is voor het bedrijf. Het omgevingsplan stelt hier duidelijke voorwaarden aan.
- Plattelandswoning: een bedrijfswoning bij een actief agrarisch bedrijf kan worden gebruikt als woning voor iemand die geen band heeft met het bedrijf.
- Stoppen met agrarisch bedrijf: bij het beëindigen van een agrarisch bedrijf kan een bestaande bedrijfswoning worden omgezet naar een gewone woning.

Werk voor de toekomst

We blijven bouwen aan voldoende betaalbare woningen voor jong en oud in onze gemeente. Dit vindt hoofdzakelijk plaats in en bij de kernen.

We maken nieuw beleid voor wonen in het buitengebied. Hierin zullen we meer terughoudend zijn in het toevoegen van woningen; alleen als het de landbouw niet beperkt. We maken duidelijke keuzes over waar we willen bouwen, voor wie en welke soorten woningen daarbij passen. Zo zorgen we voor een woonprogramma in het buitengebied dat past bij de kwaliteit van het landschap. Daarbij kijken we niet alleen naar nieuwbouw, maar ook naar hoe we bestaande gebouwen beter kunnen gebruiken.

En we herzien het beleid Erven in Beweging. Dit beleid, waar ook de regeling Rood voor Rood onder valt, maken we duidelijker en beter toepasbaar. We laten zien welke mogelijkheden er zijn om erven een nieuwe functie te geven, bijvoorbeeld voor wonen, werken, recreatie of andere vormen van gebruik. Ook kijken we waar bredere mogelijkheden zoals nieuwe landgoederen of andere vormen van rood voor groen bij kunnen dragen aan een toekomstbestendig buitengebied.

Natuur en Landschap

Dit zeggen inwoners en ondernemers over natuur en landschap

Behoud het karakter en de diversiteit van het landschap.
Wees zuinig op de natuur.
Ontwikkel natuur en landschap op geschikte plekken.

Versterk natuur en landschap

- Kleinschalig landschap met heggen en houtwallen
- Verbind natuurgebieden
- Houd ruimte voor weidevogels
- Stimuleer meer groen
- Gebruik planten die hier van oorsprong voorkomen
- De meningen verschillen over wat natuur is

Landbouw en natuur

- Natuur en agrariër hoeft niet tegenover elkaar te staan
- Natuur- en landschaps-onderhoud door agrariërs
  - Langjarige beheer- en onderhoudsafspraken
  - Zoek naar verdienmodel boer en natuur
- Pas op voor belemmering voor de landbouw

Zorg voor goed beheer

Er wordt verschillend gedacht over hoe dat zou moeten:

- Ecologisch beheer
- Gemeente: houd de bermen bij
- Laat de natuur zijn gang gaan

Landgoederen

- 'Landgoederen zijn de parels van het landschap'
- Geef landgoederen de ruimte om te ontwikkelen en te behouden

Zorgen over de wolf

Dit zegt de gemeente over natuur en landschap

Dit staat in de omgevingsvisie

Wij kiezen voor een sterk en afwisselend landschap door het verder te ontwikkelen, te versterken en te behouden wat waardevol is.

Deze ontwikkelingen zijn er

In de gemeente Raalte hebben we mooie natuur en afwisselende landschappen. Daar genieten we elke dag van. Dit willen we beschermen en versterken, ook omdat de biodiversiteit al jaren afneemt. Sterkere natuur helpt ons ook om beter om te gaan met klimaatverandering, zoals wateroverlast en droogte. Daarom is het belangrijk dat natuurgebieden beter met elkaar worden verbonden, bijvoorbeeld met houtsingels, sloten, hagen en bossen of via meer natuurlijke watergangen (groen- blauwe dooradering).

Het maken van beleid en het beschermen, onderhouden en versterken van natuur en landschap gebeurt vaak door andere overheden, organisaties en landgoederen. Dat geldt zowel binnen als buiten natuurgebieden. De gemeente heeft vooral invloed op het beheer van eigen bermen en bomen en deels op de inrichting van de ruimte en omgevingsplannen. Daarbij zien we een spanningsveld: we willen meer ruimte geven aan natuur en ecologisch beheer, terwijl er ook druk is van andere functies, zoals wonen en landbouw.

Landbouw en natuur kunnen goed samengaan. Veel agrarische ondernemers willen meedoen aan regelingen die bijdragen aan natuur en landschap. Zo werken we samen aan een groene, gezonde en toekomstbestendige leefomgeving.

Dit is er nu al

- Op Europees, landelijk en provinciaal niveau zijn er verschillende wetten en programma's om natuur en landschap te behouden en te versterken. De belangrijkste kaders komen uit de Omgevingswet en uit de nationale en provinciale Omgevingsvisies.
- Bescherming en behoud van Natura 2000 gebied Boetelerveld en Natuurnetwerk Nederland.
- Het Landschapsontwikkelingsplan uit 2008 beschrijft op hoofdlijnen welke landschappen we hebben en hoe we deze willen behouden. In het huidige omgevingsplan staan regels voor de bescherming van waardevolle landschappen en voor natuur- en bosgebieden.
- Veel organisaties, stichtingen, landgoederen en particuliere eigenaren zetten zich dagelijks in voor natuur en landschap. De gemeente werkt nauw met hen samen. Daarnaast bieden andere overheden en stichtingen financiële ondersteuning, bijvoorbeeld via subsidies voor landschapselementen en groenblauwe diensten. Stichting Kostbaar Salland, Salland Loont en het Collectief Midden Overijssel spelen hierbij een belangrijke rol.
- Op dit moment werken we de laatste stappen uit om bermen en sloten op een ecologische manier te beheren. Zo dragen we bij aan meer biodiversiteit en een aantrekkelijk landschap.

Werk voor de toekomst

We blijven de bestaande beschermde natuur en landschapswaarden beschermen. Tegelijk ondersteunen we initiatieven voor (agrarisch) natuurbeheer, zodat de verbinding tussen groen en water beter wordt en de biodiversiteit toeneemt. Projecten zoals Salland Loont kunnen hierbij helpen.

Kennis en ervaring over natuur en landschap delen is belangrijk. Het helpt bij het begrip van de opgaven en bij het invullen van gebiedsprocessen. Dit nemen we dan ook mee in onze uitwerking van deze processen.

Samen met landgoedeigenaren en betrokken partners werken we de Visie Heinose Landgoederen verder uit. Deze wordt nu gemaakt. Hierbij gebruiken we onder andere de methodiek Landgoedbiotoop, ontwikkeld door Overijssels Particulier Grondbezit en Landschap Overijssel.

Daarnaast vragen we de provincie aandacht te besteden aan de wolf en de impact op ons gebied.

In het woonprogramma voor het buitengebied letten we erop dat nieuwe woningen passen bij karakteristieke bebouwing en goed passen in het landschap.

Recreatie

Fotograaf: Barbera Trienen

Dit zeggen inwoners en ondernemers over recreatie

Dit zegt de gemeente over recreatie

Dit staat in de omgevingsvisie

Wij kiezen voor kleinschalige recreatie, die past in het landschap en die aansluit op andere activiteiten in het buitengebied

Deze ontwikkelingen zijn er

Het buitengebied wordt steeds belangrijker als plek om te wandelen, fietsen of te ontspannen voor inwoners, recreanten en toeristen. Zeker nu dorpen en steden groeien en voller worden, neemt de druk op het buitengebied toe. Dit geldt vooral op mooie plekken, dichtbij grotere kernen, zoals de landgoederenzones rond Heino en Raalte. In deze gebieden liggen ook veel van de huidige verblijfsaccommodaties.
De gemeente heeft veel mogelijkheden om dag- en verblijfsrecreatie te laten groeien, dankzij de mooie kwaliteit van het landschap en de waardering daarvoor. Een uitdaging is om de druk goed te spreiden, zodat bepaalde gebieden niet te druk worden en iedereen volop van het buitengebied kan genieten.

Dit is er nu al

We zetten in op recreatie in de gemeente Raalte en werken aan verschillende initiatieven:

- Fiets- en wandelnetwerk: we breiden het netwerk uit en verbeteren het via een structurele bijdrage aan het Routenetwerk Salland.
- Regionale recreatie-economie: we stimuleren recreatieve activiteiten via Salland Marketing en ondersteunen evenementen zoals de Sallandse Wandelvierdaagse.
- Inspiratiedocument Overijssels Kanaal; met een zonering voor rust en reuring en ideeën om recreatie rondom het kanaal te versterken.

Recreatie

- In het omgevingsplan en in Erven in Beweging zijn mogelijkheden opgenomen om bijvoorbeeld recreatieve (neven)functies toe te voegen, zoals een minicamping, of een bed- en breakfast.
- Partnerschap: we werken samen met de organisatie Sallandse Heuvelrug & Twents Reggedal om recreatie en natuur te versterken.
- Deze initiatieven zorgen ervoor dat recreatie en toerisme in Raalte goed samengaan met natuur, landschap en lokale economie.

Fotograaf: Barbera Trienen

Werk voor de toekomst

We blijven kleinschalige recreatie in het buitengebied mogelijk maken, met aandacht voor variatie en spreiding.

Het inspiratiedocument Overijssels Kanaal gebruiken we als leidraad. Ondernemers en initiatiefnemers worden gestimuleerd om hier activiteiten te organiseren voor toeristen en recreanten.

Ook zetten we ons in om het wandel- en fietsnetwerk verder te versterken, zodat iedereen kan genieten van het buitengebied.

Samen met landgoedeigenaren kijken we hoe de maatschappelijke en recreatieve waarde van landgoederen behouden en versterken.

Verkeer

Dit zeggen inwoners en ondernemers over verkeer

Verkeer

Zorgen over verkeer en verkeersveiligheid

Houd het buitengebied bereikbaar

- Door goede en veilige wegen
- Door openbaar vervoer

Drukte op de weg

- Er is steeds meer verkeer
- Veel sluiproutes door woonwerk-verkeer en de N35
- Veel landbouwverkeer

Los de problemen met de N35 op

- Geef duidelijkheid over waar en wanneer
- Verkeersveiligheid moet beter

Oplossingen

- Meer en betere verlichting op wegen in buitengebied
- Wegen aanpassen
  - Ruimte maken voor zwaarder landbouwverkeer
  - Meer en bredere fietspaden
  - Beter onderhoud van wegen en bruggen
  - Niet overal drempels

Dit zegt de gemeente over verkeer

Dit staat in de omgevingsvisie

We kiezen voor optimale (digitale) bereikbaarheid voor onze inwoners en bedrijven, met een robuuste hoofdinfrastructuur, stations ontwikkeling en nieuwe mobiliteitsconcepten.

Deze ontwikkelingen zijn er

Het wordt steeds drukker in het buitengebied. De uitdaging is dat alle weggebruikers van fietsers tot landbouwverkeer veilig van de wegen gebruik kunnen maken. Soms ontstaan daarbij tegenstrijdige belangen, bijvoorbeeld ruimte voor zwaar landbouwverkeer versus veilige fietsverbindingen. Dit vraagt om duidelijke keuzes en afwegingen.

De bouw van 3.000 nieuwe woningen geeft extra druk op de wegen en vraagt om een goede ontsluiting. Tegelijkertijd komen veel wegen en bruggen in het buitengebied aan het einde van hun technische levensduur. Ze moeten worden vernieuwd en aangepast voor een toekomstbestendige inrichting.

De aanpak van de N35 is cruciaal voor de bereikbaarheid en economie van Raalte. Daarnaast wordt gewerkt aan betere spoor- en fietsroutes, zodat verkeer veiliger en vlotter kan doorstromen. Dit zorgt er ook voor dat druk verkeer dat nu via kleine wegen door het buitengebied rijdt, afneemt.

Dit is er nu al

- Met het fietsbeleidsplan stimuleren we fietsen, verbeteren we de verkeersveiligheid en investeren we in veilige en comfortabele fietsroutes.
- Via de verkeersagenda is er jaarlijks budget voor maatregelen die de verkeersveiligheid verder vergroten.
- Er loopt onderzoek om de extra woningbouw goed aan te sluiten op de wegen. Voor deze groeiopgave zijn ook financiële middelen van het Rijk beschikbaar gesteld.
- We hebben inzicht in de vervangingsopgave voor de openbare ruimte tot 2040, waaronder ook de wegen en infrastructuur in het buitengebied vallen. Het vrijmaken van middelen gebeurt jaarlijks bij de begroting.
- Daarnaast is het wegenbeleidsplan in ontwikkeling. Hierin leggen we onder andere voor de wegen in het buitengebied vast welk onderhoudsniveau we toepassen en welke maatregelen daar bij horen.

Werk voor de toekomst

We blijven ons als gemeente vol inzetten voor de aanpak van de N35 ook richting Rijk en Provincie Overijssel.

Via de verkeersagenda blijven we werken aan de verkeersveiligheid in de gemeente Raalte. Bijvoorbeeld met een aanpak snelheidshinder 60 km/h wegen buitengebied en het verbreden van fietspaden die in 2026 gepland staan.

Het investeringsprogramma openbare ruimte investeert de komende jaren in het onderhoud van wegen en bruggen, ook in het buitengebied. Bij aanpassingen stemmen we deze af op de ontwikkelingsrichting van elk gebied.

Bedrijvigheid

Dit zeggen inwoners en ondernemers over bedrijvigheid

Dit zegt de gemeente over bedrijvigheid

Dit staat in de omgevingsvisie

In het buitengebied hebben we ruimte geven aan bedrijven die passen bij gezondheid, landschap en het Sallandse karakter. Zware of grote bedrijven horen op bedrijventerreinen, zodat het buitengebied aantrekkelijk blijft voor natuur, recreatie en cultuur.
In waardevolle gebieden stimuleren we juist activiteiten die de mooie kwaliteiten van het landschap en de omgeving versterken.

Deze ontwikkelingen zijn er

We hebben een sterke en veerkrachtige plattelandseconomie. Nieuwe bedrijven zorgen voor werkgelegenheid en houden het buitengebied levendig, vooral nu het aantal agrarische bedrijven afneemt. Lokale bedrijven zijn bovendien vaak belangrijk voor het verenigingsleven en voorzieningen in de dorpen, bijvoorbeeld via sponsoring.

Vrijkomende agrarische gebouwen bieden kansen voor het vestigen van nieuwe bedrijven en andere kleinschalige bedrijvigheid. Voor de groei van bedrijventerreinen wordt nog onderzocht waar uitbreiding mogelijk is op basis van het Programma Groei en het economisch profiel. Dit vraagt extra ruimte in het buitengebied.

Dit is er nu al

- In het bestemmingsplan buitengebied zijn al een aantal activiteiten toegestaan, zoals caravanstalling of een dienstverlenend eenmansbedrijf aan huis. Ook kleinschalige nevenactiviteiten, bijvoorbeeld recreatie of andere kleine bedrijven, zijn onder bepaalde voorwaarden mogelijk.

- De beleidsregels Erven in Beweging geven mogelijkheden om een nieuw bedrijf te vestigen op vrijkomende erven of passend bij de schaal van het erf. Bij de beoordeling wordt gekeken naar de effecten van het bedrijf, zoals geluid en verkeer, om te bepalen of het past in het buitengebied en op die locatie. Zware of grote bedrijven zijn hierbij uitgesloten.

Werk voor de toekomst

We gaan beter communiceren over de mogelijkheden voor niet-agrarische bedrijven op erven. We werken per deelgebied uit welke soorten bedrijvigheid waar passen, zodat duidelijk is wat mogelijk is.
We bekijken dit ook in samenhang met bestaande en eventuele nieuwe bedrijven-terreinen. Bedrijven die niet aan het buitengebied gebonden zijn, horen namelijk in eerste instantie op bedrijventerreinen thuis.

Water

Dit zeggen inwoners en ondernemers over water

Dit zegt de gemeente over water

Dit staat in de omgevingsvisie

Bij het nemen van klimaat adaptieve maatregelen zien we grote kansen. Het veranderende klimaat zorgt voor extremer weer, met afwisselend lange droge periodes en zware regenbuien die tot wateroverlast kunnen leiden.
Dit biedt niet alleen uitdagingen, maar ook mogelijkheden om het landschap en de biodiversiteit te versterken. Bijvoorbeeld door het aanplanten van bomen en hagen of het creëren van ruimte voor waterberging. Zulke maatregelen helpen het landschap mooier en veerkrachtiger te maken.

Deze ontwikkelingen zijn er

De gemeente Raalte ligt tussen de Sallandse Heuvelrug en de IJsselvallei. Daardoor zijn er verschillen in bodem, water en uitdagingen in ons gebied.

Klimaatverandering, veranderingen in de samenleving, ruimtelijke ontwikkelingen en functies van gebieden hebben invloed op waterveiligheid, waterkwaliteit en waterbeschikbaarheid.

In het noordwesten van de gemeente, het laagste deel, is het risico op wateroverlast het grootst. Door klimaatverandering nemen kwel en wegzijging van grondwater toe. In de late winter, als de bodem al nat is, kan extra kwelwater landbouwgrond later bewerkbaar maken. Bij Lierderholthuis en Laag Zuthem bestaat ook een kleine kans op overstroming vanuit de IJssel.

Water

In de zomer ontstaan door klimaatverandering vaker lange droge periodes. Het inlaatwater uit de IJssel is dan beperkt en weteringen kunnen droogvallen. Vooral in hogere gebieden kan het grondwater te laag worden, wat leidt tot lagere oogsten en schade aan natuur.

Om dit tegen te gaan, werken medeoverheden en lokale partners aan een toekomstbestendig water- en bodemsysteem. Ze versterken de sponswerking: water dringt beter in op hoge gronden, wordt vertraagd afgevoerd en kan worden opgeslagen in lagere delen. Hierbij kijken we ook naar regionale oplossingen buiten de gemeentegrenzen.
Daarnaast wordt in het gebied ten noorden van Heino onderzoek gedaan naar een nieuwe drinkwaterwinning, genaamd Salland Diep.

Dit is er nu al

- De regionale Sponsstrategie en de gebiedsrapportage Sallandse Weteringen helpen ons bij het beleid voor water en bodem.
- Bij ruimtelijke keuzes laten we water en bodem leidend zijn, zoals in het gemeentelijk-, provinciaal- en waterschapsbeleid staat. Zo werken we samen aan een toekomstbestendig en duurzaam water- en bodemsysteem.
- Het gemeentelijk beleid richt zich op het versterken van de sponswerking en voldoende ruimte voor water, tegelijk met het herstellen en versterken van natuur en groen.
- In verschillende gebieden wordt het grondwater beschermd om te zorgen voor een veilige en schone drinkwatervoorziening.

Werk voor de toekomst

Bij ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied laten we de eigenschappen van bodem en water leidend zijn. Dit werken we verder uit per gebied, bijvoorbeeld in projecten of gebiedsprocessen.

In deze processen werken we samen met onder andere het Waterschap Drents Overijsselse Delta (WDOD). Voorbeelden van projecten zijn RIVUS, Zoetwater Oost Nederland (ZON), Deltaplan Agrarisch Waterbeheer en Haarvaten op Peil.

Samen met landeigenaren (zoals agrariërs en landgoederen), het waterschap, buurgemeenten en de provincie voeren we de sponsstrategie Sallandse Weteringen uit.

De gemeente blijft een actieve gesprekspartner voor waterbelangen en de ruimtelijke inrichting van het buitengebied.

Energie

Dit zeggen inwoners en ondernemers over energie

Dit zegt de gemeente over energie

Dit staat in de omgevingsvisie

We benutten de kansen in het stedelijk gebied om duurzame energie op te wekken. Tegelijk zien we dat deze opgave te groot is om alleen in de stad op te lossen. Daarom krijgt een groot deel ook een plek in het buitengebied.
Onze strategie is gebaseerd op een initiatiefrijke samenleving en steunt op breed draagvlak, zowel sociaal als financieel. We werken met duidelijke doelstellingen als kader voor de uitvoering.

Deze ontwikkelingen zijn er

We werken aan een duurzaam energiesysteem en ook de gemeente Raalte levert hieraan een bijdrage. Onze ambitie is dat we in 2050 geen netto broeikasgassen meer uitstoten. Dat betekent dat we minder energie gebruiken en dat de energie die we nodig hebben duurzaam wordt opgewekt.

De Provincie Overijssel heeft een energievisie tot 2050 opgesteld. Hierin gaat het onder andere over kernenergie en het opwekken van energie via wind, zon en vergisting. De gemeente Raalte heeft daarnaast eigen beleid voor zon op land en windenergie.

Een deel van de duurzame energie kan worden opgewekt met zonnepanelen op daken. Voor een groot deel van de resterende opgave is het buitengebied nodig.

Ook het verminderen van de energievraag is belangrijk in het buitengebied. Bedrijven die verduurzamen, besparen in de toekomst op energiekosten en worden minder afhankelijk van bijvoorbeeld schommelingen in energieprijzen.

Dit is er nu al

- We werken samen in de regio aan de uitvoeringsagenda energie en de samenwerkingsagenda van de energietafel.
- Onze doelstelling is dat we in 2030 100 GWh aan duurzame energie opwekken.
- Voor grootschalige windenergie heeft de Provincie Overijssel de regie. De gemeente Raalte voert deze regie tot 2030 niet uit.
- Mestvergisters voor biogas en kleine erfmolens zijn onder bepaalde voorwaarden mogelijk in onze gemeente.
- In het beleidsplan duurzaamheid is afgesproken dat de potentie van biogas in kaart wordt gebracht. Biogas van mest kan interessant zijn voor sommige agrarische bedrijven.
- Het provinciaal beleid beperkt de mogelijkheden voor nieuwe zonneparken op natuur- en landbouwgrond.
- De mogelijkheden voor kernenergie worden onderzocht door de provincie Overijssel.
- Daarnaast stelt de gemeente Raalte een warmteprogramma op om warmte duurzaam te gebruiken.

Werk voor de toekomst

We zien een spanningsveld tussen de maatschappelijke opgave om meer duurzame energie op te wekken, de ruimte die dit gaat vragen in het buitengebied en wat inwoners van het buitengebied daarover gezegd hebben.

Ons beleid voor zonnepanelen op land wordt geactualiseerd, waarbij we het provinciale beleid van Overijssel meenemen.

We maken inzichtelijk of de huidige mogelijkheid voor kleine vergistingsinstallaties binnen het omgevingsplan nog toereikend is en passen deze indien nodig aan. Ook onderzoeken we de potentie van biogas en ondersteunen we initiatieven op dit gebied.

De provincie onderzoekt de mogelijkheden voor kernenergie in Overijssel. We bekijken of en welke gevolgen dit heeft voor de gemeente Raalte.

De huidige en toekomstige stand van zaken rondom windenergie in Overijssel kan aanleiding geven om hierop wel verdere invulling en keuzes als gemeente te nemen.

Samenleven in Salland

Dit zeggen inwoners en ondernemers over samenleven in Salland

Dit zegt de gemeente over samenleven in Salland

Dit staat in de omgevingsvisie

We gunnen elkaar de ruimte en we waarderen levendigheid. We houden rekening met elkaar. Daarbij is een prettige leefomgeving, een gezonde economie en het beschermen van de natuur van belang.

Deze ontwikkelingen zijn er

In het buitengebied van Raalte wordt er veel naar elkaar omgekeken. Er is een sterk gevoel van noaberschap. Het behouden en versterken van leefbaarheid vraagt om aandacht, om het een fijne plek te houden om samen te leven. Het welzijn van bewoners van het buitengebied hangt daarbij samen met de leefbaarheid en voorzieningen in de dorpen.

We zien de vergrijzing snel toenemen. Veel ouderen willen graag in het buitengebied blijven wonen. Dit vraagt om meer, en een andere manier van zorg. Ook jongeren zoeken een eigen plek in het buitengebied, wat door een tekort aan woningen uitdagend is.

Het vasthouden van de eigen identiteit is essentieel, omdat die verbondenheid met de plek, het erf en de omgeving de kracht vormt van de gemeenschap. Hoe we met elkaar in verbinding blijven, ook wanneer sommigen niet van oorsprong hier vandaan komen, vraagt iets van ons allemaal.

Dit is er nu al

- We bieden mogelijkheden voor pre-mantelzorgwoningen en inwoning in het buitengebied voor jong en oud.
- Met het Koersdocument sociaal domein bewegen we meer naar een andere benadering van zorg, waarin we breder kijken naar gezondheid. We gaan uit van de eigen mogelijkheden en helpen inwoners om zoveel mogelijk zelf regie te nemen over hun leven.
- Maatschappelijk werk met aandachtsgebied agrariërs van Stichting De Kern Raalte
- Er is een contactpersoon buitengebied waar mensen terecht kunnen voor vragen, informatie of een verkennend gesprek.
- Onafhankelijke ondersteuning bij de sociaal economische toekomst verkenning van agrarische bedrijven vanuit de pilot Boerenperspectief Overijssel. Uitgevoerd door een samenwerking van de Overijsselse Agrarische Collectieven. En onafhankelijke ondersteuning van Erfcoaches voor alle erven in het buitengebied
- We delen op onze website welke ondersteuning mogelijk is voor inwoners en ondernemers in het buitengebied.

Werk voor de toekomst

We ontwikkelen nieuw beleid op wonen in het buitengebied die de leefbaarheid en vitaliteit van het platteland versterkt. Dit doen we om meer mogelijkheden te geven voor jongeren en ouderen om er te blijven wonen.

In 2026 blijven we bijdragen aan de inzet van Boerenperspectief en de erfcoaches in het buitengebied. We zetten ons in om ondersteuning op de erven in het buitengebied naar de toekomst toe te behouden.

Ook in het buitengebied geven we uitvoering aan de beweging uit het Koersdocument sociaal domein.

In 2026 maken we een nieuwe inventarisatie van monumenten en karakteristieke panden in het buitengebied.

We starten in 2026 een bewustwordingscampagne ondermijning in het buitengebied. Onder andere door (op locatie) voorlichting te geven aan ondernemers in het buitengebied wat signalen zijn om op te letten, wat je kan doen en waar je verdachte situaties kan melden.

We zetten in op een weerbare en veerkrachtige samenleving. Dit doen we vanuit de landelijke campagne gericht op het verhogen van weerbaarheid en vitale structuren door o.a. klimaat- en cyberdreiging.

De landschappen

We gaan uit van wat er is in het richting geven aan het buitengebied. We hebben voorwerk gedaan. Het landschap van nu is in kaart gebracht. Dat is ons houvast. In de ambitie uit de omgevingsvisie is al aangegeven: Het groene en agrarische karakter van ons buitengebied is de kern van onze identiteit. Dit krachtige en afwisselende landschap vormt de onderlegger van een nieuwe toekomst voor ons landelijk gebied en zullen we daarom verder ontwikkelen en waar nodig beschermen.

De grote variatie in ons buitengebied is onze kwaliteit. We willen het buitengebied vanuit deze lappendeken van kwaliteiten verder versterken.
We onderscheiden 5 landschapstypen:

1. Essenlandschap;

Het essenlandschap is een van de oudste ontgonnen gebieden in onze gemeente. Het is een landschap dat zich kenmerkt door de hoge oude essen en lage natte weilanden. Dit gebied is een aantrekkelijk gebied om eruit op te trekken voor de omliggende dorpen. Het is een gebied met een mix aan functies: landbouw, natuur, recreatie en wonen. Het landschap is kleinschalig met een onregelmatige verkavelingsstructuur met slingerende wegen, zandpaden en veel en diverse beplanting: langs wegen, randen en in bosgebieden.

2. Ontginningenlandschap;

Grote delen aan de oost- en westzijde van onze gemeente, rond Nieuw Heeten, Luttenberg en Broekland is ontginningenlandschap. Het gebied is vanaf het eind van de 19e eeuw is ontgonnen voor de landbouw. dat dit landschap planmatig is opgezet en vooral voor landbouw is ingericht, met rechte wegen en kavelstructuren. Alleen het Natura2000 gebied het Boetelerveld is in dit gebied nooit ontgonnen.

3. Kommenlandschap;

Het natte lage kommenlandschap is onder invloed van de IJssel ontstaan. Het is een landschap van weilanden, sloten en aan de rand het dorp Lierderholthuis. Het landschap is open met weilanden en sloten en het heeft veel waarde als weidevogelgebied.

4. Weteringenlandschap;

Het weteringenlandschap ligt rond Heino en Laag-Zuthem en ten zuiden van Heeten. Het is een gebied met een afwisseling van hoger liggende ruggen met bossen en landgoederen en lager liggende weteringen met weilanden en boerderijen. Dit gebied wordt al lang bewoond. De variatie van weidse weteringen en besloten bossen maakt het gebied aantrekkelijk voor bezoekers. Daarom vinden we hier veel recreatie. De landgoederen zijn parels in het buitengebied van Raalte.

5. Landschap van de heuvelrug.

Het landschap van de Heuvelrug is het kleinste landschap in de gemeente met ‘De Luttenberg’. Het landschap is verwant aan de Sallandse Heuvelrug. Het is een bosrijk gebied dat zichtbaar hoger ligt dan de omgeving. Het hoogste deel van de Luttenberg is bos en natuur. Aan de voet van de berg liggen woningen, boerderijen en het dorp Luttenberg.

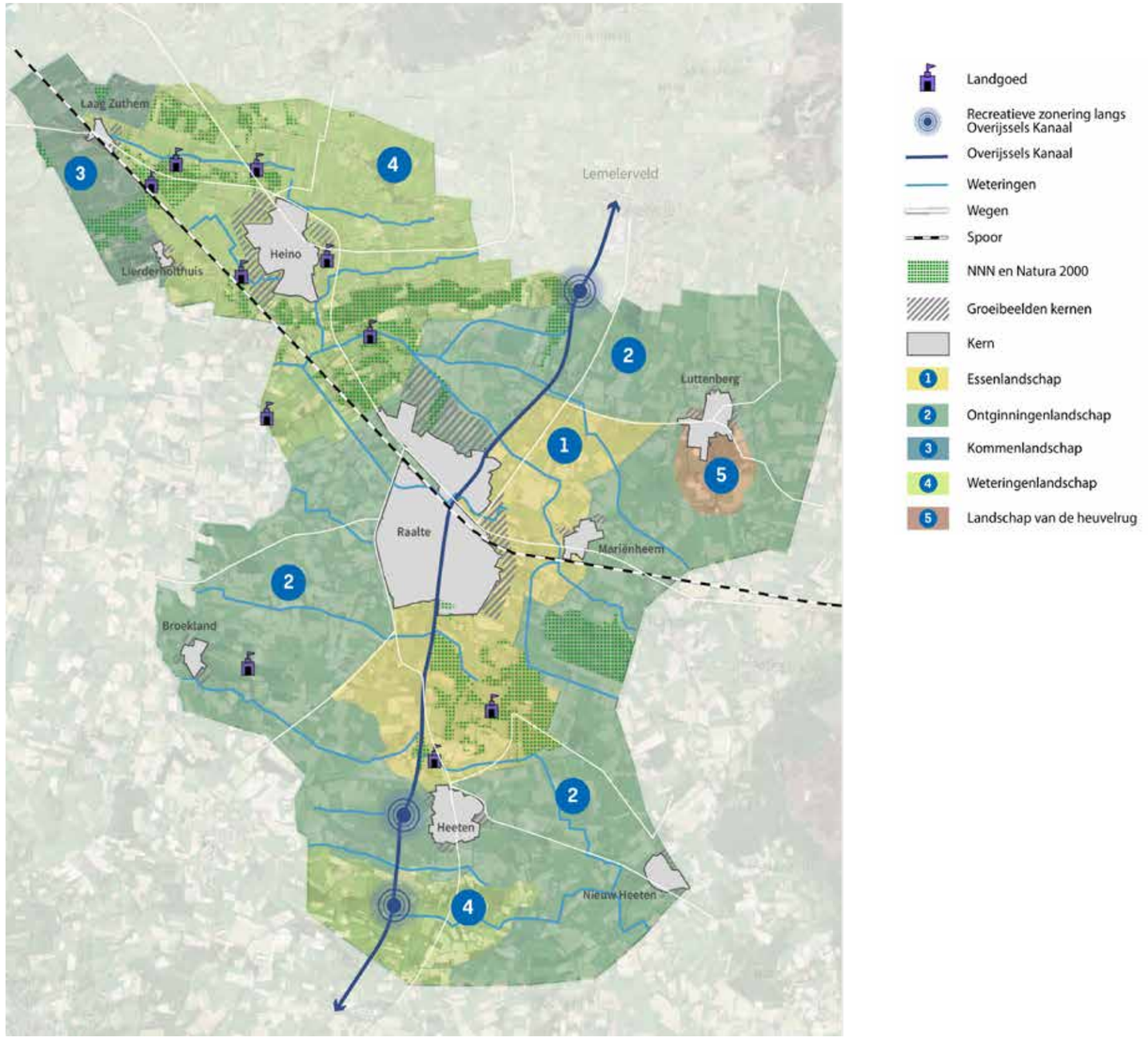
Diversiteit in gebieden

Onze richting voor het buitengebied is op deze landschappelijke verschillen afgestemd. Het buitengebied is niet overal hetzelfde en niet alles kan overal en op dezelfde manier. Voor elk van de landschapstypen hebben we op hoofdlijn richting gegeven. We geven aan waar kansen liggen en wat we nog verder uitwerken. Dit is een eerste stap om met de kwaliteiten die er zijn duidelijk te maken welke ontwikkelingen waar mogelijk zijn. Zo bieden we houvast voor de toekomst maar sluiten we bestaande situaties niet uit.

De landschappen lopen vaak geleidelijk in elkaar over. Daarom kijken we bij elke ontwikkeling altijd goed naar de kenmerken van het gebied. Ook binnen één landschap kunnen de situatie en de opgaven verschillen. We kijken per plek welke ontwikkelingen mogelijk zijn. We hebben oog voor deze diversiteit in gebieden en werken dit verder uit waarbij we de kennis en kunde van de mensen in de gebieden gebruiken.

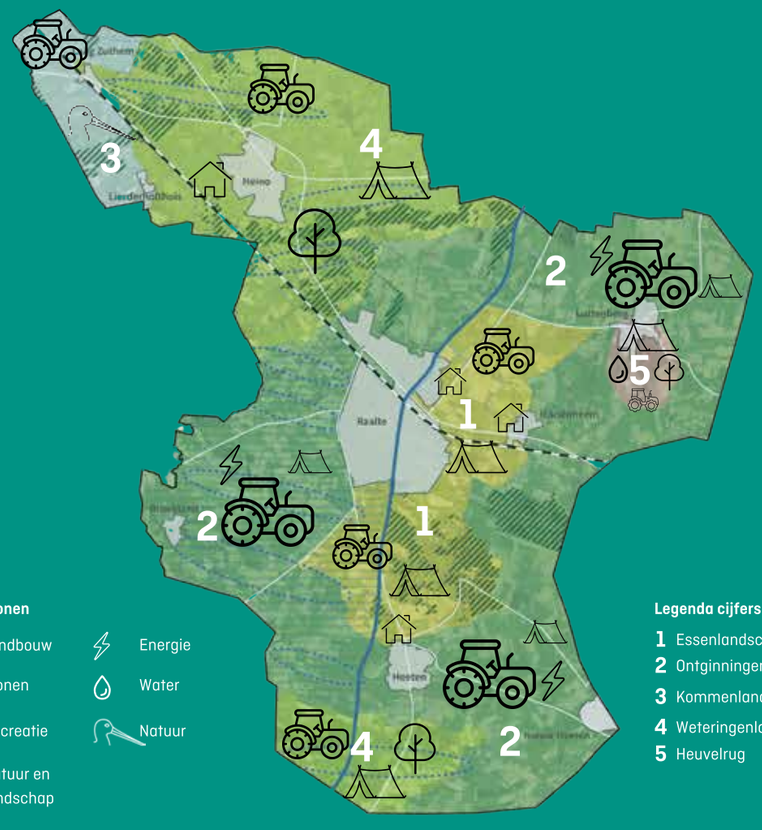
Een concreet voorbeeld hiervan is het ontginningenlandschap ten noorden van Raalte. Het is een overgangsgebied van het al eerder in cultuur gebrachte weteringenlandschap en het nieuwere ontginningenlandschap. Een precieze grens is moeilijk te trekken. Verschillende mensen die meedachten hebben aangegeven dat dit gebied ook zou kunnen horen bij het Weteringenlandschap op basis van het huidige landschap en landgebruik wat meer op recreatie, wonen en natuur is gericht dan landbouw. In dit gebied kijken we naar het landschap, de huidige situatie, en toekomstige ontwikkelingen zoals de ontwikkeling van Raalte Noord, voor een passend perspectief.

De landschappen op de kaart

Dit zeggen inwoners en ondernemers over de landschappen

Dit is er genoemd als mogelijkheden voor de gebieden

1. Essenlandschap

Dit wordt gezien als een kleinschalig landschap met een mix van functies waar landbouw de hoofdfunctie vormt. De essen zijn ideaal voor natuurinclusieve en extensieve landbouw. Ruimte voor intensieve veehouderij wordt ook benoemd. Het gebied wordt daarnaast voor recreatie gezien als uitloopgebied en dagrecreatie. Uitbreiding van recreatieve functies wordt afgeraden. Woningbouw wil men slechts beperkt toestaan, en dan op bestaande erven, zonder nieuwe woonclusters.

Kansen die worden gezien voor dit gebied:

- Uitloopgebied voor Raalte, versteken wandelroutes
- Eigenzinnige bijzondere woonvormen op erven
- Kleinschalige bedrijvigheid als vervolgfunctie op erven
- Versterken van verbinding boer – burger met educatie of een zorgboerderij

Aandachtpunten:

- Zorgen over mogelijke uitbreiding van industrieterrein
- Zorgen over verlies van kleinschaligheid van het landschap
  -

2. Ontginningenlandschap

Hier ligt de nadruk op het behouden en versterken van de landbouw, met toekomstperspectief voor agrariërs. In dit gebied gaan veeteelt en akkerbouw samen. Er is het beeld om ook grootschalige, intensieve bedrijven mogelijk te houden. Tegelijk klinkt vanuit sommige inwoners de wens voor minder intensieve veehouderij, meer kleinschaligheid en een natuurinclusieve inrichting die het landschap respecteert. Woningbouw wordt binnen het gebied niet gewenst, maar kan beperkt plaatsvinden aan de dorpsranden of in vrijkomende boerderijen. Mits dit past bij het agrarisch karakter en niet in woonclusters. De wens is om recreatie kleinschalig te houden. Dit kan worden gecombineerd met agrarische activiteiten. Voor energieopwek is de wens om alleen ruimte te geven aan kleinschalige groene initiatieven zoals zon op daken. Niet voor grootschalige zon- of windparken.

Kansen die worden gezien voor dit gebied:

- Bedrijvigheid mogelijk maken, bijvoorbeeld voor zzp-ers of ambachtelijke bedrijven
- Meerjarig bottom-up plan maken voor Boetelerveld
- Combinatie van agrarisch en de wateropgave met langjarige afspraken met het Waterschap
- Variabeler maken van het waterpeil in de zomer en winter
- Herverdelen van gronden
- Biobased boeren
- Stimuleren van coöperatieve initiatieven
- Overijssels kanaal benutten voor recreatie
- Dagrecreatie aan de rand van de Sallandse Heuvelrug
- Natuur en landschap versterken met aanleg van heggen, houtwallen en natte natuur

Aandachtpunten:

- Behouden van de weidevogels
- Houd het donker
- Behoud en investeer in wandel- en fietspaden
- Zorg om toename van (verkeers)drukte

3. Kommenlandschap

Landbouw en natuur worden hier benadrukt, met vooral veeteelt in een agrarisch gebied. De natte omstandigheden bieden kansen voor weidevogels en versterken de natuurwaarden. Aan de randen van de kernen wil men alleen kleinschalige woningbouw. Dit kan ook vanwege klimaatverandering niet wenselijk zijn. Over recreatie wordt gezegd: alleen kleinschalig en niet actief stimuleren. Voor zonne- en windenergie ziet men slechts op enkele plekken ruimte.

Kansen die worden gezien voor dit gebied:
- Agrariër als lokale natuurbeheerder
- Water vasthouden voor waterberging en natuur
- Extensivering landbouw financieren met wonen (rood voor groen)

Aandachtspunt:
- Verkeersveiligheid

4. Weteringenlandschap

Het behoud van de bestaande mix aan functies staat hier centraal. Gevraagd wordt om ruimte voor zowel grootschalige als kleinschalige landbouw in combinatie met recreatie, natuur en wonen. Behoud de natuur- en landschapswaarden en de landgoederen en versterk ze waar mogelijk. Beperk recreatie tot het huidige niveau. Voor zonne- en windenergie ziet men slechts op enkele locaties ruimte.

Kansen die worden gezien voor dit gebied:
- Educatie voor recreanten bevorderen zodat de bewustwording van de functies in het buitengebied groter wordt

Aandachtspunten:
- Verkeersveiligheid
- Het groen beter onderhouden

5. Heuvelrug

Wens voor kleinschalige recreatie met respect voor de natuur en behoud van het bestaande toerisme. Voor water ligt de wens op het vasthouden van water, het voorkomen van wateroverlast en goed beheer. De landbouw moet een toekomst houden in dit gebied. Er is ruimte voor wonen, met behoud van de eigenheid van het dorp Luttenberg. Op het gebied van energie wil men geen windmolens.

Kansen die worden gezien voor dit gebied:
- Aanleg van bos en voor voedselbossen

Aandachtspunten:
- Niet ten koste van alles het landschap en de natuur mooier willen maken
- Openbaar vervoer voor iedereen toegankelijk houden

Dit zegt de gemeente over de landschappen

1. Essenlandschap

De opgaven

- Doorontwikkeling agrarische bedrijven, verbreding van de activiteiten en herbestemming stoppende bedrijven
- Tegengaan verdroging hogere delen
- Versterken Groenblauwe dooradering, bijv. door houtwallen, singels en aanpassing van sloten.
- Beschermen natuurwaarden landgoed Schoonheeten (NNN)
- Toename druk op het gebied vanuit de kernen (recreatief uitloop gebied, uitbreidingen voor wonen en/of industrie

De richting

Het essenlandschap is een gebied waar verschillende functies samen kunnen komen: landbouw, natuur, recreatie en wonen.

We willen deze functies in balans ontwikkelen en zien daarbij kansen om:

- Water en bodem beter te benutten: door in de lagere delen water vast te houden, zodat de goede landbouwgronden op de essen behouden blijven. Dit wordt verder uitgewerkt in de sponsstrategie Sallandse Weteringen.

- Wonen, zorg en kleinschalige bedrijvigheid te ontwikkelen:
  Door de ligging aan de randen van Raalte, Heeten en Mariënheem zijn er mogelijkheden op bestaande erven en mogelijk aan de dorpsranden.
- Recreatiemogelijkheden en -routes te versterken:
  Kleinschalige recreatie die past bij het rustige karakter maakt het gebied aantrekkelijk als uitloopgebied voor de dorpen. Dit sluit we bijvoorbeeld aan op het Inspiratiedocument Overijssels Kanaal.
- Natuur en biodiversiteit te versterken:
  We steunen agrarisch natuurbeheer en initiatieven zoals Salland Loont om de groenblauwe dooradering en biodiversiteit te verbeteren.

2. Ontginningenlandschap

De opgaven

- Doorontwikkeling agrarische bedrijven, waar bij wel sprake is van toenemende druk vanuit andere functies
- Tegengaan verdroging hogere delen
- Vergroten waterbergend vermogen weteringen
- Versterken Groenblauwe dooradering bijv. door houtwallen, singels en aanpassing van sloten.
- Recreatieve druk vanuit de Sallandse Heuvelrug
- Beschermen N2000-gebied Boetelerveld

De richting

In het ontginningenlandschap staat landbouw centraal, we zien daarbij kansen voor:

- Het ondersteunen van ontwikkeling van duurzame en innovatieve bedrijven, waarbij er ruimte is voor diversiteit tussen bedrijven.
- Het stimuleren van gebiedsprocessen die de kracht van de landbouw vergroten, bijvoorbeeld via kavelruil of een gebiedsgerichte aanpak.
- Het tegengaan van verdroging en het langer vasthouden van water. Voor een toekomstbestendige landbouw. Dit werken we samen met ondernemers verder uit, bijvoorbeeld in het kader van de Sponsstrategie Sallandse Weteringen.
- Functies die goed passen op erven van agrariërs die stoppen. Nieuwe woningen zijn hier niet vanzelfsprekend. Dit wordt verder uitgewerkt in het nieuwe beleid voor wonen in het buitengebied en de herziening van Erven in Beweging
- Kleinschalige nevenfuncties en extra verdienmogelijkheden voor de landbouw. Bijvoorbeeld in zones rond de kernen, het Overijssels Kanaal en de rand van de Sallandse Heuvelrug kunnen recreatieve mogelijkheden worden versterkt. Ook agrarisch natuurbeheer en groen-blauwe dooradering ondersteunen we, bijvoorbeeld via initiatieven zoals Salland Loont.
- Het beschermen van het Natura 2000-gebied. We juichen een goed bottom-up gebiedsproces rond dit gebied toe.
- Energie opwek die goed samengaat met agrarische bedrijven, zoals erfwindmolens en biogas. Dit ondersteunen we waar mogelijk.

3. Kommenlandschap

De opgaven

- Doorontwikkeling van agrarische bedrijven, in samenhang met de vrij hoge waterstanden
- Water vasthouden en bergen (Sponsstrategie)
- Versterken Groenblauwe dooradering
- Weidevogel behoud
- Overstormingsrisico-gebied
- De invloedssfeer van de stad Zwolle

De richting

In het kommenlandschap staat landbouw centraal, in combinatie met de natuurwaarden van het weidevogelgebied. Daarbij zien we kansen voor:

- Het ondersteunen van de ontwikkeling van duurzame en innovatieve agrarische bedrijven.
- Het stimuleren van gebiedsprocessen die de landbouw en de weidevogelstand versterken. Dit kan bijvoorbeeld via kavelruil of een gebiedsgerichte aanpak, zoals het lopende koploperproject Lierder-/Molenbroek-Sekdoorn.
- Verdroging tegen te gaan en water langer vast te houden. Dit voor een toekomstbestendige landbouw, het behoud van het weidevogelgebied en droge voeten voor de stad Zwolle. We werken dit samen met ondernemers verder uit, bijvoorbeeld in het kader van de Sponsstrategie Sallandse Weteringen.
- Functies die goed passen op erven van agrariërs die stoppen. Nieuwe woningen zijn hier niet vanzelfsprekend. Dit wordt verder uitgewerkt in het nieuwe beleid voor wonen in het buitengebied en de herziening van Erven in Beweging.
- Het ondersteunen agrarisch natuurbeheer, vooral gericht op de weidevogelstand, bijvoorbeeld via Salland Loont en het genoemde gebiedsproces.
- Energie opwek die goed samengaat met agrarische bedrijven, zoals erfwindmolens en biogas. Dit ondersteunen we waar mogelijk

4. Weteringenlandschap

De opgaven

- Duurzame doorontwikkeling en verbreding van de agrarische sector
- Tegengaan verdroging hogere delen
- Vergroten waterbergend vermogen weteringen
- Versterken Groenblauwe dooradering
- Beschermen natuurwaarden en cultuurhistorie landgoederen

De richting

Het weteringenlandschap is een gebied waar verschillende functies samen kunnen komen: water, landbouw, recreatie natuur en wonen. De kleinschaligheid van het landschap bepaalt hoe nieuwe ontwikkelingen en veranderingen op erven passen. Daarbij zien we kansen voor:

- Het verbeteren van de natuur- en cultuurhistorische waarden van de landgoederen. Hiervoor zien we kansen om samen met de landgoederen verder te werken, bijvoorbeeld aansluitend op het project rond de landgoederen bij

Heino. Daarbij kijken we ook naar de rol en toekomst van de landbouw op de landgoederen en in de omliggende zone. Het koploperproject 't Rozendael e.o. is hier een voorbeeld van.

- Het vasthouden van water. Dit is nodig om droogteperiodes te overbruggen. We werken dit verder uit samen met de Sponsstrategie Sallandse Weteringen.
- Verbreding en functieverandering van bestaande erven. Bijzondere woonvormen zijn vooral aan de rand van de kernen een optie. Dit wordt verder uitgewerkt in het nieuwe beleid voor wonen in het buitengebied.
- Functies zoals zorg en recreatie. Deze kunnen vooral rondom de kernen een plek krijgen. In combinatie met landbouw stimuleren we agrarisch natuurbeheer, bijvoorbeeld via Salland Loont.
- Kleinschalige energie opwek voor eigen of gezamenlijk gebruik. Dit kan samen met inwoners verder worden verkend in gebiedsprocessen.

5. Landschap van de Heuvelrug

De opgaven

- Tegengaan verdroging, verminderen afhankelijkheid water dat in de bovenste bodemlagen moet blijven hangen (hangwater).
- Beschermen natuur en landschap waarden De Luttenberg
- Doorontwikkeling van agrarische bedrijven die aan de randen die deels in het ontginningenlandschap liggen.

De richting

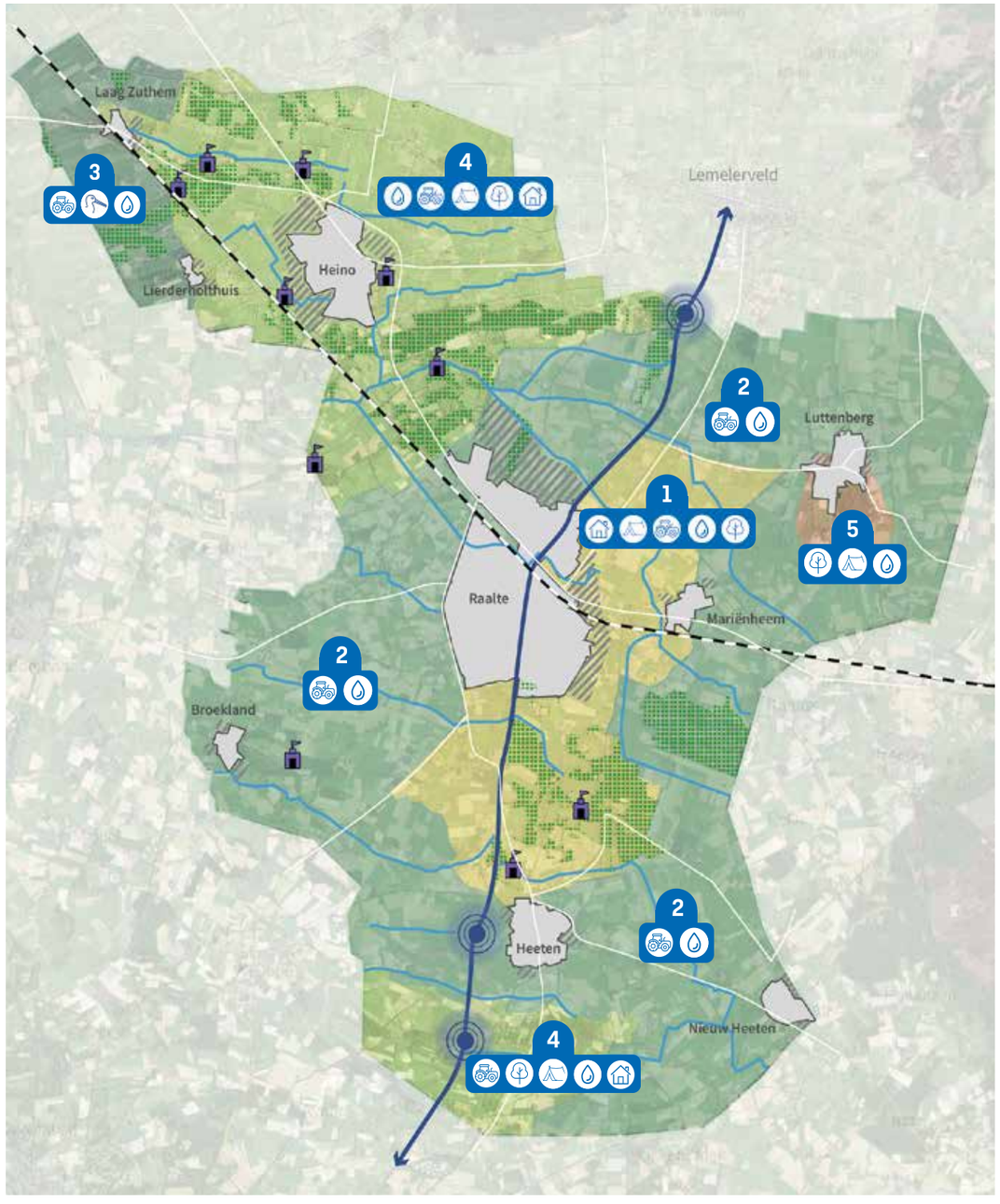

Op de Luttenberg blijft natuur de belangrijkste functie. Een mix met recreatie en andere bestaande functies is mogelijk. Daarbij zien we kansen voor:

- Het ondersteunen we de natuur- en landschapswaarden, bijvoorbeeld door ecologisch bermbeheer en de aanleg van extra bos of een voedselbos op geschikte locaties. Dit kan verder worden onderzocht in een gebiedsgerichte uitwerking.
- Het goed infiltreren van regenwater, vasthouden van water en goed bodembeheer. Dit werken we verder uit samen met de Sponsstrategie regio Zwolle en mogelijke gebiedsprocessen.
- Recreatie en agrarisch natuurbeheer. Deze kunnen goed samengaan met de te behouden waarden. Hierbij kan aansluiting plaatsvinden bij initiatieven zoals Salland Loont of in samenwerking met het Nationaal Park Sallandse Heuvelrug & Twents Reggedal.
- Ontwikkeling van agrarische bedrijven aan de rand van dit gebied ondersteunen we, waarbij de huidige bescherming en begrenzing van omliggende natuur uitgangspunt is.
- Extra woningen in aansluiting op het dorp, mits deze landschapswaarden versterken of bij transformatie van bestaande erven. Woningbouw bij het dorp wordt verder uitgewerkt in het kader van de groeibeelden.

Richting landschappen op de kaart

- Landbouw
- Natuur
- Recreatie
- Water
- Wonen
- Landgoed
- Recreatieve zonering langs Overijssels Kanaal
- Overijssels Kanaal
- Weteringen
- Wegen
- Spoor
- NNN en Natura 2000
- Groeibeelden kernen
- Kern
- 1 Essenlandschap
- 2 Ontginningenlandschap
- 3 Kommenlandschap
- 4 Weteringenlandschap
- 5 Landschap van de heuvelrug

Gemeente Raalte